

Nguyễn Sa và Thúy Nga

Thi sĩ Nguyễn Sa và phu nhân trong Vườn Luxembourg, Paris, 1954.

Cả đời thi sĩ Nguyễn Sa chỉ yêu một người đàn bà, và gần như cả đời thơ ông cũng đi ra từ mối tình ấy.

Trong văn chương Việt Nam, có những nhà thơ đi qua rất nhiều bóng hồng để làm nên thi tứ. Nhưng cũng có những người chỉ có một mối tình duy nhất, một người đàn bà duy nhất, mà vẫn đủ để viết nên cả một đời thơ. Nguyễn Sa là một người như vậy.

Người phụ nữ ấy là Trịnh Thúy Nga. Bà không chỉ là vợ của ông, mà còn là người bước vào đời ông từ những năm tuổi trẻ nơi đất Pháp, đi cùng ông qua những tháng ngày học trò, qua hôn nhân, qua những chặng đời tha hương, cho đến tận khi ông rời cõi tạm. Với Nguyễn Sa, tình yêu ấy không phải một đoạn ngắn trong đời, mà gần như là dòng chảy xuyên suốt cả cuộc đời mình.

Mối duyên ấy bắt đầu từ Paris đầu thập niên 1950. Khi ấy, Trịnh Thúy Nga được gia đình cho sang Pháp du học. Nguyễn Sa, tên thật là Trần Bích Lan, đã sang trước đó hai năm. Qua một người quen trong gia đình, họ gặp nhau, rồi dần dần thân thiết. Ban đầu chỉ là những cuộc gặp gỡ của tuổi trẻ nơi đất khách, nhưng chẳng bao lâu sau, từ phía chàng trai ấy, tình cảm đã lớn dần thành một điều rất rõ ràng.

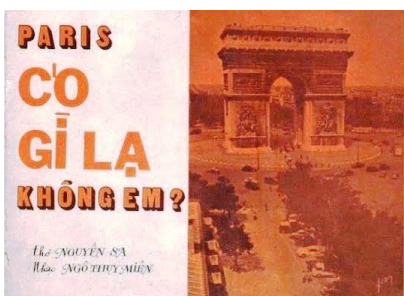
Mùa hè năm 1953, sau khi vừa đỗ tú tài, Nguyễn Sa quyết định tỏ tình với Thúy Nga. Điều đặc biệt là ông không nói bằng những lời thông thường, mà bằng một bài thơ tình. Theo lời bà Thúy Nga kể lại, đó gần như là bài thơ đầu tiên trong cuộc đời ông. Riêng bài thơ ấy, bà giữ lại cho riêng mình, không công bố, như thể muốn giữ nguyên vẹn cho mình khoảnh khắc đầu tiên khi một chàng trai trẻ dùng thơ để bước vào trái tim mình.

Nhưng cũng ngay trong năm ấy, một biến cố lớn ập đến. Thân sinh của Nguyễn Sa qua đời ở Hà Nội. Ông buộc phải ngưng việc học, trở về nước để gánh vác gia đình. Trong lúc tình yêu vừa chớm nở, chia ly đã đến rất nhanh. Ông muốn người yêu về cùng, nhưng Thúy Nga khi ấy vẫn còn ước mơ học hành dang dở, vẫn muốn ở lại Pháp để đi tiếp con đường của mình. Thế là họ phải tạm xa nhau.

Chính từ cuộc chia tay ấy, Nguyễn Sa đã viết nên những câu thơ đầy nhớ thương sau này trở thành rất nổi tiếng:

*Paris có gì lạ không em
Mai anh về em có còn ngoan...*

Những câu thơ ấy về sau được nhạc sĩ Ngô Thụy Miên phổ thành ca khúc **Paris có gì lạ không em**, trở thành một trong những bài hát quen thuộc nhất của nhạc Việt. Nhưng phía sau ca khúc nổi tiếng ấy, thực ra lại là nỗi bịn rịn rất thật của một chàng trai phải rời xa người mình yêu.

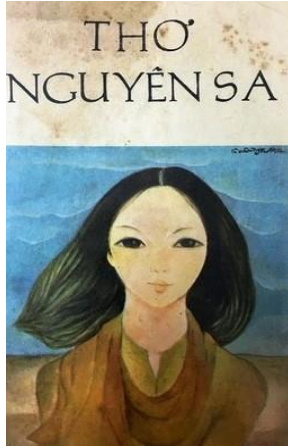
Trong số những bài thơ Nguyễn Sa viết cho Thúy Nga, có lẽ đặc biệt nhất là bài thơ chỉ mang đúng một chữ làm nhan đề: Nga. Đó không chỉ là một bài thơ tình, mà còn là bài thơ báo hỷ in trên thiệp cưới của hai người vào ngày 17/12/1955 tại Paris. Đọc lại những câu thơ ấy, người ta vẫn thấy rõ một

Nguyễn Sa vừa hóm hỉnh, vừa say đắm, vừa trẻ trung mà cũng rất quyết liệt trong tình yêu:

- Người ta làm thế nào cấm được chúng mình yêu nhau...

Đó là thứ tình yêu không màu mè, không kịch tính kiểu tiểu thuyết, nhưng lại có một sức bền rất hiếm. Họ cưới nhau trong cảnh sinh viên nghèo, không nhẫn cưới, không xe hoa, không tiệc cưới rình rang. Chỉ là ký giấy hôn thú xong rồi cùng bạn bè ra quán cà phê uống nước, ăn bánh, bạn bè góp tiền trả giúp cho cô dâu chú rể.

Một đám cưới giản dị đến mức gần như không có gì để khoe, nhưng lại mở đầu cho một cuộc hôn nhân kéo dài hơn bốn mươi năm, thủy chung cho đến cuối đời.

Sau đó, hai người cùng về Việt Nam. Từ Paris trở về Sài Gòn năm 1956, họ bước vào một giai đoạn mới. Cả hai cùng đi dạy, cùng làm giáo sư, rồi cùng mở trường Văn Học và Văn Khôi. Nhiều thế hệ học sinh Sài Gòn năm xưa vẫn còn nhớ hình ảnh đôi vợ chồng giáo sư Trần Bích Lan – Trịnh Thúy Nga vừa trí thức, vừa gần gũi, cùng nhau dìu dắt học trò trong một thời rất đẹp của đời sống đô thị miền Nam.

Rồi thời cuộc lại đổi thay. Năm 1975, họ rời Sài Gòn, quay lại Paris, sau đó sang Mỹ năm 1978. Bao nhiêu dâu bể của một thời đại, bao nhiêu đổi thay của lịch sử, họ vẫn đi cùng nhau. Có lẽ điều làm người ta cảm động nhất ở mối tình này không phải là nó bắt đầu bằng thơ, mà là nó đủ bền để đi qua gần nửa thế kỷ, qua chiến tranh, qua ly hương, qua bệnh tật, qua mọi thăng trầm mà vẫn không rời nhau.

Những năm cuối đời, khi bệnh tật đã ở rất gần, Nguyễn Sa vẫn viết những câu thơ đầy xúc động như một lời dặn dò, một lời thủ thỉ với người vợ đã đi cùng mình suốt đời.

Trong những câu thơ ấy, ông nhắc đến Sài Gòn, nước Mỹ, miền Nam nước Pháp, những nơi hai người từng sống qua, từng bước qua. Nhưng sau tất cả, điều ông nhớ nhất vẫn là những mảnh đất đầu đời, nơi có tuổi trẻ, có tình yêu đầu tiên, có những ngày cùng nhau đi học. Điều ấy cho thấy, có những mối tình càng đi xa, càng đi lâu, rồi cuộc lại càng quay về nơi khởi đầu.

Ngày 18/4/1998, thi sĩ Nguyễn Sa rời cõi tạm. Ông ra đi bên người vợ mang tên Nga, người đã ở cạnh ông từ thuở còn rất trẻ cho đến phút cuối cùng. Sau khi ông mất, chính bà là người chọn ngôi mộ cho ông, một nơi gần hồ nước, dưới bóng cây mát. Trên bia mộ, bài thơ Sợi tóc của ông được khắc lại như một lời gửi gắm cho ngàn kiếp sau.

Nhưng có lẽ điều đẹp nhất không nằm ở bia mộ, mà nằm ở người còn ở lại. Sau khi Nguyễn Sa rời đi, bà Thúy Nga vẫn lặng lẽ ra thăm mộ ông, chăm hoa, cắt cỏ, chuyện trò với ông như thể sự chia xa ấy chưa bao giờ cắt đứt được mối gắn bó giữa hai người. Bà cũng chính là người gìn giữ, thu gom, in lại những tác phẩm thơ ca, truyện, sách và hồi ký của ông, như một cách tiếp tục nâng niu phần đời tinh thần mà chồng mình để lại.

Nhìn lại cuộc đời Nguyễn Sa, người ta thấy thơ ông đẹp, tình ông cũng đẹp. Nhưng có lẽ điều khiến người ta nhớ lâu nhất không chỉ là những câu thơ nổi tiếng, mà là sự thật rất hiếm hoi này: giữa một đời dài, ông chỉ có một mối tình duy nhất, và mối tình ấy đủ lớn để nuôi sống thơ ông, đủ bền để đi cùng ông đến tận cuối đời.

Có những thi sĩ nổi tiếng vì đa tình. Còn Nguyễn Sa, có lẽ lại khiến người ta cảm động hơn bởi sự thủy chung. Và biết đâu, chính vì chỉ yêu một người suốt đời, nên thơ ông mới đẹp đến vậy.